

Samsjuklighetsuppdraget Åtgärdsförslag kompetenshöjande insatser

Datum
2022-09-19

Utbildningsinsatser för ökad kunskap om samsjuklighet

Bakgrund samsjuklighetsuppdraget

Mot bakgrund av den statliga Samsjuklighetsutredningen¹ (SOU 2021:93), fattade Länschefsnätverket² beslut i februari 2021 om att starta ett brett regionalt utvecklingsuppdrag kring samsjuklighet i länet. Med samsjuklighet avses personer med skadligt bruk och beroende och samtidig psykiatrisk diagnos eller näraliggande tillstånd. Det första steget i uppdraget blev att genomföra en regional kartläggning och skapa en nulägesbild kring målgruppen samsjukliga i Dalarna, vilket presenterades i en delrapport³ (HSN 2022/2541) Länschefsnätverket den 1 juni och Valförbudsrådet⁴ den 26 augusti 2022. Delrapporten innehåller en rad åtgärdsförslag som bland annat syftar till att öka kunskapen kring samsjuklighet och stärka samverkan.

Den regionala kartläggningen

Personer med skadligt bruk och beroende har en förhöjd risk för olika former av psykisk ohälsa. Likväl som att personer med psykisk ohälsa och psykiatriska diagnoser har en ökad risk för att utveckla ett skadligt bruk och beroende. Personer med samsjuklighet är en heterogen grupp som finns i hela samhället oberoende av ålder, kön och ekonomisk trygghet m.m. Behov av vård och stöd varierar avsevärt inom gruppen beroende på typ av substans(er), i vilken omfattning dessa brukas samt vilka andra psykiatriska tillstånd som tar sig uttryck. Samsjukliga har en särskild sårbarhet och utsatthet där de generellt har en sämre fysisk och psykisk hälsa, högre överlevnad, högre risk för suicid, våldutsatthet, hög grad av stigmatisering, högre andel med upplevda trauman samt fler som begått brott än befolkningen i övrigt.

Syftet med den regionala kartläggningen har bland annat varit att identifiera vilka kompetensutvecklingsbehov som finns i verksamheterna och hur samverkan kring målgruppen fungerar.

Kartläggningen visar bland annat att det behövs en bred kompetenshöjning om samsjuklighet i länet för att bidra till en ökad förståelse för vad samsjuklighet är, dess uppkomst och behovet av integrerad behandling. Idag hänvisas och avvisas individerna alltför ofta där samverkan mellan olika huvudmän inte fungerar, vilket ofta medför att individerna inte får den vård, stöd och behandling de behöver och har rätt till. Individerna behöver mötas med ett helhetsperspektiv kring hälsa och livsvillkor med samverkan mellan somatiska, psykiatriska och sociala vård- och behandlingsinsatser. Vård- och stödsatser till målgruppen från första linjen till specialistnivå behöver utvecklas och bli mer jämlika samt geografiskt likvärdiga över länet. Om samsjukligheten kan upptäckas tidigare kan individen få de vård- och stödsatser som förhindrar ett mer omfattande insjuknande och dess konsekvenser på personens hälsa, levnadsvillkor samt för dess anhöriga.

¹ [Från delar till helhet – En reform för samordnade, behovsanpassade och personcentrerade insatser till personer med samsjuklighet - Regeringen.se](#)

² [Regionala nätverk, råd och arbetsgrupper - Region Dalarna](#)

³ [Delrapport Uppdrag samsjuklighet \(regiondalarna.se\)](#)

⁴ [Regionala nätverk, råd och arbetsgrupper - Region Dalarna](#)

Samsjuklighetsuppdraget Åtgärdsförslag kompetenshöjande insatser

Datum
2022-09-19

Åtgärdsförslag kompetenshöjande insatser

Kunskap om samsjuklighet finns främst idag inom de specialiserade beroendeenheterna inom socialtjänsten och psykiatri, vilket utgör en liten del av alla de verksamheter där individer med samsjuklighet förekommer. För att undvika att problematiken blir än mer komplex med hög vårdtyngd till följd, är det viktigt att målgruppen fångas upp tidigare innan individerna blir aktuella inom specialistvården. Mot bakgrund av detta är det viktigt att vissa utbildningsinsatser riktas brett. Fler verksamheter inom första linjen behöver få ökad kunskap om samsjuklighet för att dessa individer ska fångas upp i ett tidigare skede. Kompetenshöjande insatser ger också en ökad förståelse för individernas komplexa problematik som samsjuklighet innebär, vilket minskar fördomar och fortsatt stigmatisering av målgruppen. En bred gemensam kompetensgrund i länet kring målgruppen kommer också att underlätta samverkan och ge ökad förståelse för olika behov av insatser och vikten av samordningen av dessa.

För verksamheter som bedriver behandling för målgruppen erbjuds även en fördjupad vidareutbildning med fokus på behandling av samsjuklighet utifrån en manual med efterföljande handledning.

Erbjudande om utbildningar 2022/2023

”När det inte räcker”

Grundläggande utbildning om samsjuklighet (kostnadsfri)

En digital halvdagsutbildning som handlar om sambandet mellan våld (trauma), psykisk ohälsa (PTSD) och skadligt bruk och beroende. Utbildningen ger en grundläggande kunskap om vad samsjuklighet är, olika riskfaktorer, hur målgruppen kan se ut och ger även exempel på integrerad behandling som ger goda resultat där återfallsrisken är lägre än vid traditionell beroendebehandling. Utbildningen utgår ifrån en individs helhetsbehov och visar på hur olika faktorer bidrar till den komplexa problematiken och synliggör vikten av att samverka.

Utbildningen erbjuds både till politiker i Valförbundsrådet och högsta tjänsteledning i Länschefsnätverket för att skapa en gemensam grund och förståelse för målgruppen och dess behov samt utgöra ett stöd i framtida beslut som rör målgruppen. Inbjudan hittar du [här](#).

För att höja kompetensen bland yrkesverksamma inom socialtjänst och hälso- och sjukvård erbjuds utbildningen till verksamheter inom kommun och region ur ett brett perspektiv. Genom att utbilda **utbildare** i sin egen verksamhet skapas en flexibilitet i att erbjuda utbildningen när det passar verksamheten. Fördelaktigt är att även chefer inom sin verksamhet deltar på utbildningsinsatserna för att skapa en gemensam förståelse för målgruppen och dess behov. Utbildningen kan på sikt också leda till verksamhetsutveckling i form av bland annat förändrade arbetssätt och utveckling av mer integrerad behandling.

Lämpliga funktioner för utbildare inom verksamheterna är personer som på något sätt arbetar med verksamhetsutveckling. Inbjudan hittar du [här](#).

Samsjuklighetsuppdraget Åtgärdsförslag kompetenshöjande insatser

Datum
2022-09-19

Samsjuklighet med Liria Ortiz

Introduktionsdag om samsjuklighet (kostnadsfri)

En digital heldagsutbildning om vad samsjuklighet är, hur den uppstår och upptäcks samt målgruppens behov av vård, stöd och behandling. Utbildningen kommer att hållas under 2022/2023 och erbjudas till alla inom socialtjänst och hälso- och sjukvård. Inbjudan hittar du [här](#).

Grundutbildning inom behandling av samsjukliga (kostnadsfri)

En tredagars grundutbildning i att behandla samsjuklighet utifrån en manual framtagen av Liria Ortiz, manualen utgår från principerna i KBT, MI och ACT. Efter avslutad utbildning kommer kursdeltagarna att erbjudas handledning 1 ggr/månaden under 6 månader av Liria Ortiz utifrån den manualbaserade behandlingsmetoden hon tagit fram.

Denna utbildning är tvärprofessionell och riktar sig till yrkesverksamma inom hälso- och sjukvården samt socialtjänst, från första linjen till specialistnivå, som idag möter individer med psykisk ohälsa och riskbruk, skadligt bruk eller beroende och som idag arbetar med någon form av stöd eller behandling.

Även handledningen kommer att genomföras tvärprofessionellt utifrån manualen, med yrkesverksamma från socialtjänst och hälso- och sjukvård, med syfte att även bidra till stärkt samverkan inom och mellan olika verksamheter. Inbjudan hittar du [här](#).